

Dabas lieguma “Baltezera purvs” dabas aizsardzības plāns

Dabas liegums atrodas Saldus rajona Brocēnu pilsētas lauku teritorijā

Plāns izstrādāts laika periodam no 2005. līdz 2015. gadam

Pasūtītājs:

VAS “Latvijas valsts meži” Dienvidkurzemes mežsaimniecība

Izstrādātājs:

Latvijas Dabas fonds

Projekta vadītājs un plāna redaktors:

Ivars Kabucis

LATVIJAS VALSTS MEŽI

Rīga
2004. gads

SATURS

IEVADS	5
KOPSAVILKUMS	6
1. TERITORIJAS APRAKSTS	7
1.1. Teritorijas juridiskās saistības	7
1.1.1. Latvijas likumdošana	7
1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības	9
1.1.3. Juridiskās tiesības	10
1.2. Vispārēja informācija par teritoriju	10
1.2.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas	10
1.2.2. Esošais zonējums	10
1.2.3. Apsaimniekošanas infrastruktūra	10
1.2.4. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture	12
1.2.5. Kartogrāfiskais materiāls par teritoriju	12
1.3. Teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums	12
1.4. Teritorijas bioloģiskais raksturojums	13
1.4.1. Flora	13
1.4.2. Fauna	14
1.4.3. Biotopi	15
1.5. Teritorijas sociāli ekonomiskais raksturojums	17
1.5.1. Demogrāfiskā analīze (iedzīvotāji, nodarbinātība)	17
1.5.2. Teritorijas izmantošanas veidi	17
1.6. Informācijas avoti	18
2. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS	20
2.1. Teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un to ietekmējošie faktori	20
2.2. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tos ietekmējošie faktori	20
2.2.1. Saldūdens	20
2.2.2. Meži	21
2.2.3. Purvi	22
2.3. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un tos ietekmējošie faktori	23
2.3.1. Flora	23
2.3.2. Fauna	24
2.4. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums	25
3. TERITORIJAS SAGLABĀŠANAS MĒRĶI	26
4. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI	27
5. ZONĒJUMS UN INDIVIDUĀLIE NOTEIKUMI	32
5.1. Ietiecamais teritorijas zonējums	32
5.2. Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts	32
6. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA	33
7. PIELIKUMI	34

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde

DMB – dabiskais meža biotops

LDF – Latvijas Dabas fonds

LR – Latvijas Republika

LVA – Latvijas vides aģentūra

LR – Latvijas Republika

LU – Latvijas universitāte

MK – Ministru Kabinets

RVP – reģionālā vides pārvalde

VAS LVM – valsts akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži"

VMD – Valsts meža dienests

VZD – Valsts zemes dienests

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNĀ LIETOTO JĒDZIENU SKAIDROJUMS

Bentisks – ūdenstilpes vai ūdensteces grunts organismu kopumam piederošs.

Bioloģiskā daudzveidība – dzīvās dabas daudzveidības kopums noteiktā teritorijā, kas ietver ekosistēmu, sugu un ģenētisko daudzveidību.

Biotops – sauszemes vai ūdens nogabals ar vienveidīgiem vides apstākļiem (reljefu, augsni, klimatu) un tajos veidojušos viendabīgu augu un dzīvnieku sugu kopumu.

Dabas aizsardzības plāns – dokuments, kas nosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas saglabāšanai un uzturēšanai nepieciešamos pasākumus. Latvijā plānu apstiprina Vides ministrs, to izstrādā atbilstoši Vides ministrijas ieteiktai vienotai struktūrai, ievērojot šīs pašas ministrijas noteiktu plāna izstrādes gaitu, kā arī tā saskaņošanas un apstiprināšanas procedūru.

Dabas liegums – īpaši aizsargājama dabas teritorija, kas pārstāv cilvēka darbības maz pārveidotus vai dažādā pakāpē pārveidotus dabas kompleksus, reto un izzūdošo vietējo savvaļas sugu atradnes, dažādiem Latvijas novadiem raksturīgas vai unikālas kultūrainavas, izcili skaistas dabas vietas.

Ekosistēma – funkcionāla dabas sistēma, kuru veido noteiktas teritorijas dzīvo organismu kopums un to dzīves vide un kurā notiek vielas, enerģijas un informācijas apmaiņa.

Eitrofikācija – ūdens vai augsnes bagātināšanās ar augu barības vielām, kas ūdeņos veicina ūdens organismu vairošanos un ūdeņu aizaugšanu.

Indikatorsuga – suga, kas norāda uz noteiktu meža struktūru vai procesu nepārtrauktību.

Fauna – vēsturiski veidojies kādas teritorijas dzīvnieku sugu kopums.

Flora – vēsturiski veidojies kādas noteiktas teritorijas augu sugu kopums.

Hāras – ūdensaugi, pieder daudzšūnu aļģu grupai – mieturāļģēm, kurām raksturīgs garš posmots laponis, pie kura mieturos piestiprināti sānu zari.

Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas – ģeogrāfiski noteiktas platības, kas izveidotas, lai aizsargātu un saglabātu dabas vērtības – sugas, to dzīvesvietas, kā arī savdabīgas un skaistas ainavas, izcilus kokus, akmeņus, avotus un tml. Šīs teritorijas atrodas īpašā valsts aizsardzībā, to platības un robežas nosaka ar likumu vai Ministru Kabineta noteikumiem.

Īpaši aizsargājamas sugas – apdraudētas, izzūdoša vai retas sugas, kuru saglabāšanai nepieciešami īpaši noteikumi vai veicami noteikti pasākumi.

Mezotrofs – ar barības vielām vidēji bagāts.

Monitorings – regulāri, pēc noteiktas programmas veikti sugu, to veidotu sabiedrību vai vides stāvokļa pētījumi.

Populācija – vienas sugas īpatņu kopums, kuriem ir kopējs genofonds un kuri apdzīvo kopēju teritoriju.

Veģetācija – vēsturiski izveidojies kādas teritorijas augu sabiedrību kopums.

IEVADS

Dabas liegums "Baltezera purvs" atrodas Saldus rajona Brocēnu pilsētas lauku teritorijā. Tas 228 ha platībā izveidots ar Latvijas Republikas Ministru Kabineta lēmumu 2004. gada aprīlī, lai aizsargātu dabas vērtības Baltezerā, Baltezera purvā un to apkaimē. Dabas liegums ir iekļauts potenciālo Eiropas Savienības aizsargājamo teritoriju *NATURA 2000* vietu sarakstā.

Dabas lieguma "Baltezera purvs" dabas aizsardzības plāns izstrādāts 2004. gadā pēc valsts akciju sabiedrības "Latvijas Valsts meži" Dienvidkurzemes mežsaimniecības pasūtījuma. Plānu izstrādāja sabiedriskā organizācija Latvijas Dabas fonds (turpmāk LDF). Plāna izstrādi vadīja Ivars Kabucis. Plāna izstrādes gaitā apkopota un analizēta esošā pieejamā informācija, kā arī 2004. gada vasarā papildus pētīti lieguma biotopi, augu un dzīvnieku sugas. Dabiskos meža biotopus pētīja Saldus virsmežniecības mežu ekoloģs Ojārs Demiters. Biotopus un sugas pētīja LDF eksperti: Baltezera ūdens biotopus un ūdensaugus – Lelde Enģele, biotopus un retās augu sugas – Ivars Kabucis, putnus – Oskars Keišs, bezmugurkaulniekus – Andris Vaiders. Ziņas par Baltezera purva sūnu sugām, kas pētītas EMERALD projekta laikā 2003. gadā, sniedza LDF eksperte Liene Salmiņa. Personisko novērojumu gaitā uzkrāto informāciju par lieguma zīdītāju faunu sniedza Dienvidkurzemes mežsaimniecības darbinieks Ivars Veldre, bet par Baltezera zivīm – makšķernieks Mārtiņš Viniarskis. Pētījumu rezultātus par Baltezera sapropeļa krājumiem un Baltezera purva kūdras iegulām apkopoja Valsts ģeoloģijas dienesta Zemes dziļu pārvaldes vadītājs Agris Lācis. Kartes, izmantojot VAS LVM, Valsts zemes dienesta un Valsts meža dienesta materiālus, sagatavoja LDF kartogrāfe Baiba Strazdiņa.

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (tagad Vides ministrija) rīkojumam Nr. 120. "Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai" (04.07.2002.). Plāna izstrādi pārraudzīja Vides ministrijai pakļautā Dabas aizsardzības pārvalde (turpmāk DAP) (atbildīgā speciāliste par konkrēto plānu – Kristīne Galauska).

Sākot plāna izstrādi, 2004. gada 10. jūnijā Saldus rajona Brocēnu novada domes ēkā notika informatīva sanāksme, kuras protokols pievienots pielikumā 3.1. Sēdē piedalījās pārstāvji no Brocēnu pilsētas domes, VAS LVM Dienvidkurzemes mežsaimniecības, Liepājas RVP, Saldus virsmežniecības, vietējās preses un sabiedriskajām organizācijām. Tās gaitā pašvaldības, lieguma apsaimniekošanā un uzraudzībā iesaistīto organizāciju pārstāvji, kā arī citi interesenti uzzināja par sāktu plānošanas procesu. LDF pārstāvji klātesošos iepazīstināja ar plāna saturu un funkcijām. Sēdes dalībniekus aicināja līdzdarboties dabas aizsardzības plāna izstrādes procesā. Sanāksmes dalībnieki ieteica iespējamus kandidātus dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupai.

Uzraudzības grupā ar DAP 2004. gada 28. jūnija rīkojumu Nr. 26 iekļauti 7 iesaistīto organizāciju un ieinteresēto pušu pārstāvji (rīkojuma kopija 4. pielikumā). Plānā izstrādes laikā notika 2 uzraudzības grupas sanāksmes – 31. augustā un 8. novembrī, kurās diskutēja par lieguma apsaimniekošanas pasākumiem un aizsardzības režīmu. Uzraudzības grupas sēžu protokoli pielikumā 3.2. un 3.3.. Brocēnu novada dome 2004. gada 24. novembra sēdē apstiprināja izstrādāto dabas aizsardzības plānu. Izraksts no protokola pievienots pielikumā 3.4. Pēdējā uzraudzības grupas sēde notika 2004. gada 2. decembrī, kurā iepazīstoties ar Brocēnu pilsētas domes lēmumu un plāna galīgo variantu, uzraudzības grupa saskaņoja dabas aizsardzības plānu. Šīs sēdes protokols pievienots pielikumā 3.5.

KOPSAVILKUMS

Dabas liegums "Baltezera purvs" izveidots 2004. gadā 228 ha platībā, lai aizsargātu dabas un ainaviskās vērtības Baltezerā, Baltezera purvā un to apkaimē. Dabas liegums atrodas Brocēnu pilsētas lauku teritorijā starp autoceļu A9 Rīga – Liepāja un Rīgas – Liepājas dzelzceļu. Lieguma dabas aizsardzības plānu laika periodam no 2005. līdz 2015. gadam 2004. gadā izstrādāja sabiedriskā organizācija Latvijas Dabas fonds pēc valsts akciju sabiedrības "Latvijas Valsts meži" pasūtījuma.

Dabas lieguma nozīmīgākās vērtības saistītas ar abiem lielākajiem tajā iekļautajiem dabas kompleksiem – Baltezeru un Baltezera purvu. Tajos sastopamas īpaši aizsargājamas un retas augu sugas, kā arī īpaši aizsargājami biotopi. Baltezers ir viens no dzidrākajiem ezeriem Kurzemē, kurā sastopams ļoti rets ūdensaugu gludsporu ezerene, kā arī rets un aizsargājams biotops – mieturaļģu hāru audzes ezeros. Baltezera purvā aug vairākas retas un aizsargājamas orhideju dzimtas augu sugas. No tām pati retākā ir mušu ofrīda, kas patlaban Latvijā atrasta tikai vēl divās vietās. Purvu un ezeru ieskauj liels meža masīvs, kura daļa iekļauta liegumā. Mežos lielākā dabas vērtība ir bagātās ļoti retās augu sugas trejziedu madaras atradnes. Meži veido aizsargjoslu ap jūtīgajiem purva un ezera biotopiem. Līdz ar to lieguma teritorija ir kompakta un veido vienotu dabas kompleksu. Pilns lieguma dabas vērtību apraksts un novērtējums atrodams 1. un 2. dabas aizsardzības plāna daļā.

Pēdējās desmitgadēs cilvēka ietekme uz lieguma dabu nav bijusi pārāk intensīva. Netieši to ietekmējuši vērienīgie meža meliorācijas darbi visā meža masīvā. Nesen izbūvētais meža ceļš palielina iespēju nokļūt gan pie ezera, gan purvā. Tomēr tos apmeklē ļoti neliels skaits ogotāju, sēņotāju, makšķernieku, mednieku un atpūtnieku galvenokārt no tuvākās apkārtnes. Cilvēka saimnieciskā darbība visvairāk jūtama mežos, kur regulāri notikusi meža kopšana un koksnes ieguve.

Dabas aizsardzības plāna ilgtermiņa mērķis ir saglabāt dabas vērtības, vienlaikus radot iespēju tās apskatīt, kā arī saudzīgi un ilgtspējīgi izmantot dabas resursus atpūtai un sabiedrības izglītošanai. Plāna mērķi un dabas aizsardzības pasākumi aprakstīti tā 3. daļā.

Lai šo mērķi sasniegtu, plānoti lieguma apsaimniekošanas pasākumi (4. daļa). Īstenojot plānu, vispirms paredzēts izvietot standartizētās īpaši aizsargājamo teritoriju zīmes lieguma robežu iezīmēšanai, lai informētu teritorijas apmeklētājus par tās statusu. Jāuzstāda ceļa satiksmes zīmes, kas aizliedz iebraukt lieguma teritorijā. Paredzēts izgatavot informācijas standus par lieguma dabas vērtībām, kā arī labiekārtot nelielu atpūtas vietu laucē pie ezera. Tālākā nākotnē iespējama pastaigu takas labiekārtošana un informatīva izdevuma sagatavošana par liegumu.

Tā kā meži veido salīdzinoši šauru aizsargjoslu ap ezeru un purvu, par dabas aizsardzības mērķa sasniegšanai piemērotāko izvēlēta neiejaukšanās dabiskajos meža attīstības procesos. Visā lieguma teritorijā ir spēkā dabas lieguma režīms. Mežos aizliegta mežsaimnieciskā darbība. Lieguma teritorijā atļautās un aizliegtās darbības aprakstītas 5. daļā – individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektā.

1. TERITORIJAS APRAKSTS

1.1. TERITORIJAS JURIDISKĀS SAISTĪBAS

Dabas liegums "Baltezera purvs" ir viena no Latvijas īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Tai ir saistoši Latvijas Republikas (turpmāk – LR) likumdošanas akti, kas regulē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu, kā arī normatīvie akti, kas regulē teritorijā veicamās saimnieciskās darbības un lieguma teritorijā esošo biotopu izmantošanu.

Tālāk sniegts pārskats par būtiskākajiem lieguma apsaimniekošanu un izmantošanu ietekmējošajiem likumdošanas aktiem. Ar likumu un noteikumu pilnu tekstu var iepazīties laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" numuros, Vide ministrijas un Zemkopības ministrijas interneta mājas lapās (interneta adreses norādītas 1.6. nodaļā).

1.1.1. Latvijas likumdošana

Saskaņā ar Latvijas Republikas **Satversmes** 105. pantu ikvienam ir tiesības uz īpašumu, bet īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Sabiedrības un katra indivīda intereses vides (tajā skaitā dabas) aizsardzības jomā savukārt nosaka Satversmes 115. pants, saskaņā ar kuru, valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.

Vides un dabas aizsardzība

LR Likums "**Par vides aizsardzību**" (06.08.1991., grozījumi 10.01.1997., 22.05.1997., 20.06.2000., 20.12.2001., 24.10.2002., 15.05.2003. un 07.04.2004^{*}) nosaka resursu ilgtspējīgu izmantošanu, Valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā. Likums nosaka sabiedrības tiesības saņemt informāciju par vidi un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

LR Likums "**Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām**" (02.03.1993., grozījumi 05.08.1997., 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002., 20.11.2003) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas un nosaka nepieciešamību tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

MK noteikumi Nr. 212. "**Noteikumi par dabas liegumiem**" (15.06.1999., grozījumi 26.06.2001., 21.10.2003., 08.04.2004., 10.08.2004.) nosaka teritorijas, kurām piešķirts dabas lieguma statuss. Noteikumu pielikumos iekļautas dabas liegumu, t.sk. "Baltezera purvs", robežu apraksti un shēmas (kopija 5. pielikumā).

MK noteikumi Nr. 415. "**Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi**" (22.07.2003., grozījumi 26.10.2004.) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, pieļaujamo un aizliegto darbību veidus tajās.

Vides ministra rīkojums Nr. 120 "**Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanā**" (04.07.2002.). Nosaka, kā izstrādājami dabas aizsardzības plāni, lai nodrošinātu vienotu aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādāšanas, apspriešanas un atjaunošanas kārtību. Rīkojumā noteikts arī DA plāna saturs.

^{*} Šeit un turpmāk likumdošanas akta pieņemšanas datums Saeimā vai Ministru Kabinētā.

Sugu un biotopu aizsardzība

LR "**Sugu un biotopu aizsardzības likums**" (16.03.2000.) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

MK noteikumi Nr. 396. "**Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu**" (14.11.2000., 30.07.2004.) nosaka sugu sarakstu, kurā iekļautas apdraudētas, izzūdošas vai retas sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus.

MK noteikumi Nr. 421. "**Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu**" (05.12.2000.) nosaka biotopu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi.

MK noteikumi Nr. 45. "**Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi**" (30.01.2001.) definē mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību un to aizsardzības nosacījumus.

Zemkopības ministrijas instrukcija Nr. 7. "**Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi, noteikšanas metodika**" (09.11.2001.) nosaka metodiku, pēc kuras izvērtē biotopus mikroliegumu izveidei meža zemēs.

MK noteikumi Nr. 117. "**Noteikumi par zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu**" (13.03.2001) nosaka zaudējumu atlīdzināšanas kārtību, atlīdzības lielumu un sugu sarakstu, par kuru iznīcināšanu jāatlīdzina zaudējumi.

Mežs

LR "**Meža likums**" (24.02.2000., grozījumi 13.03.2003.), likuma mērķis ir regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus.

MK noteikumi Nr. 189. "**Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā**" (08.05.2001., grozījumi 26.02.2002.) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā.

MK noteikumi Nr. 152. "**Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs**" (09.04.2002.) nosaka galvenās cirtes un kopšanas cirtes kritērijus, kārtību mežaudzes atzīšanai par neproduktīvu, slimību inficēto vai kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību, cirsmu izveidošanas kārtību, koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.

Aizsargjoslas

LR "**Aizsargjoslu likums**" (05.02.1997., grozījumi 22.07.2003.) Nosaka virszemes ūdens objektu aizsargjoslas, kā arī saimnieciskās darbības aprobežojumus šajās aizsargjoslās.

Makšķerēšana

LR "**Zvejniecības likums**" (12.04.1995.) nosaka tauvas joslas platumu un īpašuma tiesību aprobežojumus tauvas joslā.

MK noteikumi Nr. 67 "**Makšķerēšanas noteikumi**" (13.02.2001., ar grozījumiem 29.04.2003.) nosaka makšķerēšanas kārtību.

Medības

LR "Medību likums" (08.07.2003.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus, t.sk., medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos ĪADT.

MK noteikumi Nr. 760. "Medību noteikumi" (23.12.2003., grozījumi 23.03.2004.) nosaka medijamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, kā arī gadījumus, kādos medības iespējamas ārpus medību termiņiem.

Teritoriju plānojumi

LR "Teritorijas attīstības plānošanas likums" (15.10.1998.). Tā mērķis ir nodrošināt teritorijas attīstības plānošanas sistēmas izveidošanu, kas veicinātu tās ilgtspējīgu attīstību valstī.

1.1.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

Konvencijas

Konvencija par bioloģisko daudzveidību Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību" (08.09.1995.). Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Orhūsas konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem" (18.04.2002.). Konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

Bernes konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1979. gada Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu" (17.12.1996). Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, un veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

Bonnas konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu "Par 1979. gada Bonnas Konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību" (11.03.1999). Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

ES Direktīvas

Eiropas Savienības direktīva "**Par savvaļas putnu aizsardzību**" (79/409/EEC). Direktīvas mērķis ir veicināt putnu sugu populāciju saglabāšanos un atjaunošanos dalībvalstīs.

Eiropas Savienības direktīva "**Par sugu un biotopu aizsardzību**" (92/43/EEC). Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Direktīvas paredz, ka katrai dalībvalstij ir jāizveido aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (saukts par *NATURA 2000*), kas nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu adekvātu aizsardzību.

MK noteikumi Nr.199. "Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*NATURA 2000*) izveidošanas kritēriji Latvijā" (28.05.2002.) nosaka kritērijus, kuri piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā.

Vides ministra rīkojums Nr. 102 "*NATURA 2000 – Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju saraksts*" (13.04.2004.) ietver Latvijā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sarakstu, kuras Latvija oficiāli piedāvā izvērtēšanai Eiropas Komisijā, lai iekļautu Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *NATURA 2000*. Sarakstā iekļauts arī dabas liegums "Baltezera purvs"

1.1.3. Īpašuma tiesības

Visa lieguma teritorija ir Valsts meža fonda zeme.

1.2. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR TERITORIJU

1.2.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas

Dabas liegums "Baltezera purvs" atrodas Austrumkursas augstienē, Saldus rajona Brocēnu pilsētas lauku teritorijas ziemeļaustrumos (1. attēls 11. lpp.). Tas atrodas lielā mežu masīvā starp autoceļu A9 Rīga – Liepāja un dzelzceļa līniju Rīga – Liepāja. Lieguma centra koordinātas Latvijas koordinātu sistēmā ir 415906 (X koordināta) un 282720 (Y koordināta). Tā centra ģeogrāfiskais garums ir 22° 37' 39'', bet platums - 56° 40' 52''.

1.2.2. Esošais zonējums

Dabas liegumam nav izstrādāts zonējums.

1.2.3. Apsaimniekošanas infrastruktūra

Atbilstoši likuma "Par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām" 25. pantam, par dabas lieguma "Baltezera purvs" apsaimniekošanu atbildīgs ir zemes lietotājs - valsts akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži". Lieguma pārvaldi realizē Saldus rajona Brocēnu novada dome. Atbilstoši Vides ministra rīkojumam Nr 80. "Par Dabas aizsardzības pārvaldes nolikumu" (06.05.2002), aizsargājamās teritorijas pārvaldi koordinē Vides ministrijai pakļautā Dabas aizsardzības pārvalde (turpmāk DAP). DAP pārrauga arī dabas aizsardzības plānu izstrādi un veicina to ieviešanu tais teritorijās, kurām nav savas administrācijas.

Lieguma aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanas valsts kontroli īsteno Reģionālās vides pārvaldes Liepājas nodaļa (turpmāk – RVP) un Vides valsts inspekcija

Saskaņā ar Meža likuma pirmās daļas 2. punktu, Valsts meža dienesta Saldus virsmežniecības Saldus mežniecība uzrauga normatīvo aktu, kuri regulē meža apsaimniekošanu un izmantošanu, ievērošanu, realizē atbalsta programmas ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanai.

Kvartālstīgas uztur Valsts akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži" Dienvidkurzemes mežsaimniecība.

Likuma "Par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām" 32'. pants nosaka, ka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju monitoringu organizē un koordinē Latvijas Vides aģentūra.

1.2.4. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Dabas liegums dibināts 2004. gada aprīlī. Liegums iekļauts ES potenciālo *NATURA 2000* vietu sarakstā.

Lieguma un tā apkaimes mežos regulāri veikti mežsaimnieciskie pasākumi, kā arī īstenots liela apjoma mežu nosusināšanas projekts. Pirms 2. pasaules kara Baltezera purvā rakta kūdra, bet par ieguves apjomiem precīzas ziņas nav atrodamas. Iespējams, ka sakarā ar kūdras ieguvi rakti purvu šķērsojošie grāvji.

1.2.5. Kartogrāfiskais materiāls par teritoriju

Informācija par pieejamajiem kartogrāfiskajiem materiāliem atrodama sekojošajā 1. tabulā.

1.tabula.

Par dabas liegumu "Baltezera purvs" pieejamais kartogrāfiskais materiāls

Nr.p.k.	Karšu veids	Mērogs	Gads	Formāts	Kur atrodas
1.	VAS Mežaudžu plāns	1:15 000	1999.	Izdruka	Saldus virsmežniecībā
2.	VAS meža daļplāns	1: 10 000	1999.	Izdruka	Saldus virsmežniecībā
3.	LR VZD Kadastra karte	1:3000	2003.	Digitālā formātā un izdrukas veidā	Dabas aizsardzības pārvalde
3.	LR VZD ortofoto	1:10 000	1995.	Digitālā formātā	Dabas aizsardzības pārvalde
4.	Satelītainas			Digitālā formātā	Latvijas Dabas fondā

1.3. TERITORIJAS FIZISKI GEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

Dabas liegums atrodas Austrumkursas augstienē Zantes paugurgrēdas dienvidu daļā, 121,5 m virs jūras līmeņa. Paugurainajam reljefam raksturīgas asimetriski izvietotas iepakas un pauguri. Tie radušies ledāja izspiedumu un sabīdījumu rezultātā.

Klimats mēreni vēss un vidēji mitrs. Nokrišņu daudzums – 600 līdz 700 mm gadā. To maksimums ir gada siltajā periodā. Sniega segas vidējais biežums – 20 cm. Pastāvīgas sniega sega izveidojas pēc 20. decembra un saglabājas vidēji līdz 20. martam. Gada vidējā temperatūra ir 5,75 °C. Aukstākajā mēnesī – janvārī – vidējā temperatūra ir -5 °C, bet gada siltākajā mēnesī – jūlijā tā sasniedz 16,5 °C. Bez sala periods ilgst 130 līdz 140 dienas. (Strautnieks, 1998)

Pamatiežu augšējo daļu veido galvenokārt karbonātiem – dolomīti. Kvartāra nogulumu biežums 10 – 20 metru. Tos veido morēnas smilšmāls, mālsmilts un smilts. Saldus apkaimei raksturīgas vāji un vidēji erodētas velēnu karbonātaugsnes.

Lieguma teritorijas kodols ir Baltezera purvs un Baltezers.

Baltezers purva kopējā platība ir 133 hektāri. Pēc veģetācijas rakstura Baltezers purvs atbilst pārejas purvam. Purvs veidojies nevienmērīgas akumulācijas ieplakā, aizaugot ezeram un pārpurvojoties sauszemei. Purva austrumu daļā, aptuveni 100 m no ezera, virs kūdras iegulas paceļas sauspaugurs. Otrs sauspaugurs atrodas purva dienvidu daļā. To relatīvais augstums ir aptuveni 1 – 1,5 m, un abus veido mālsmilts un smilts.

Pamatojoties uz purvā ievākto kūdras paraugu putekšņu analīzes rezultātiem, kūdra tagadējā purva teritorijā sākusi uzkrāties aptuveni pirms 4700 - 5000 gadiem (atlantiskā laika beigās - subboreālā laika sākumā). Spriežot pēc putekšņu diagrammas, kūdras uzkrāšanās aptuvenais ātrums Baltezers purvā subatlantiskajā laikā ir 0,68 mm/gadā, subboreālajā laikā – 0,43mm/gadā.

Purva kūdras slānis dziļākajās vietās sasniedz 3,7 metru dziļumu, vidējais kūdras slāņa dziļums ir 2,3 metri. Pēc Valsts ģeoloģijas dienesta rīcībā esošās informācijas (1985. g), Baltezers purvu veido augstā un pārejas tipa iegulas ar kūdras sadalīšanās pakāpi 10 - 35. Pelnu daudzums kūdras sausnē 1,1 - 3,6. Kūdras dabīgais mitrums ir 89,7 - 95,7%. Purva pH ir skābs – 2,8 - 3,2 (Лацис, 1985).

Baltezers (arī Baltais ezers) atrodas Ventas lielbaseina Cieceres baseinā. Ezers veidojies glaciokarsta ieplakā. Ezers aizņem 35 hektārus lielu platību. Tā garums ziemeļu - dienvidu virzienā ir aptuveni 1 kilometrs, platums – aptuveni 0,5 kilometri. Ezeram ir pēdveida ezerdobe. Krasta līnija ir 2,4 kilometrus gara. Informācija par ezera dziļumu ir atšķirīga. Enciklopēdijā "Latvijas daba" minētais vidējais dziļums ir 5,6 metri, bet maksimālais – 17,7 metri (Placēna, 1994). Pēc Latvijas ģeoloģijas dienesta 1996. gada mērījumiem ezera vidējais dziļums ir 2,8 metri, bet maksimālais – 21,7 metri. Ezera tilpums ir 1,980 miljoni kubikmetru. Ezera krasti zemi, rietumu krasts izteikti kūdrains. Ezera hidroloģiskais režīms ir caurteces ezeriem raksturīgs. Tajā no 1,5 kvadrātkilometrus lielā sateces baseina ietek 3 novadgrāvji. No ezera iztek Kazenieku strauta kreisā krasta pieteka, kuras gada vidējā notece ir 232 mm. Kazenieku strauts ietek Brocēnu ezerā.

1.4. TERITORIJAS BIOĻĢISKAIS RAKSTUROJUMS

Teritorijas bioloģiskais raksturojums sagatavots, izmantojot literatūrā pieejamos datus, EMERALD projekta lauku darbu anketas, kā arī dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā – 2004. gada vasarā veikto pētījumu rezultātus.

1.4.1. Flora

Ziedaugi un paparžaugi. Dati par ezera un tā apkaimes floru iegūti galvenokārt individuālo ekspedīciju laikā pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados (I. Kabuča pers. ziņoj.). Vairāk vērības veltīts Baltezers purva floristikajai izpētei. Baltezers purva centrālajā daļā sastopamas galvenokārt pārejas purvam raksturīgas augu sugas. Lielas audzes veido matveida grīslis *Carex capillaris* un Alpu mazmeldrs *Trichopogon alpinum*. Lielas grupas veido sīkkrūms polijlapu andromeda *Andromeda polifolia*. Purva mikroieplakās dominē garlapu rasene *Drosera anglica*. Tur aug vairākas retas un īpaši aizsargājamas augu sugas. Starp tām minamas bezdelīgactiņa *Primula farinosa* un parastā kreimule *Pinguicula vulgaris* – sugas, kuru izplatība pēdējās desmitgadēs Latvijā strauji samazinājusies. Purvā ļoti lielā skaitā sastopama reta orhideju dzimtas suga asinsarkanā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza cruenta*. Lielā skaitā sastopamas arī vairākas citas orhidejas: smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, purva dzeguzene *Epipactis palustris*. Lielākā botāniskā vērtība ir ļoti retās orhidejas mušu ofrīdas *Ophrys insectifera* populācijai.

Baltezeram raksturīga samērā bagāta ūdensaugu flora – ezerā konstatētas 26 ūdensaugu sugas. Lielākā daudzveidība (14 augu sugas) konstatēta iegrimušo augu joslā.

Ezera augājā dominē niedre *Phragmites australis* un mieturaļģe slaidā mieturīte *Chara gracilis*.

Bieži sastopama vārpainā daudzslāpveida *Myriophyllum spicatum*, vietām – ezera meldrs *Scirpus lacustris*, uzpūstais grīslis *Carex rostrata*, upes kosa *Equisetum fluviatile*, trejlapu puplaksis *Menyanthes trifoliata*. Ūdensaugi peldošā glīvene *Potamogeton natans*, ūdensroze *Nymphaea sp.*, vienkāršā ežgalvīte *Sparganium emersum*, abinieku sūrene *Polygonum amphibium*, spožā, skaujošā un zālainā glīvenes *Potamogeton lucens*, *P. perfoliatus*, *P. gramineum*, mieturu daudzslāpveida *Myriophyllum verticillatum*, apaļlapu ūdensgundega *Batrachium circinatum* veido nelielas grupas izklaidus visā ezerā. Slaidās mieturītes zemūdens paklājos konstatētas arī citas mieturaļģu ģints nitellas suga *Nitella sp.* un ūdenī augošā sūna sirpjslāpveida *Drepanocladus sp.*

Ezerā sastopama Latvijā īpaši aizsargājamā augu suga gludsporu ezerene *Isoetes lacustris*.

Baltezeram raksturīgās mieturaļģes un ūdensaugu sugu daudzveidība liecina par dabisku, nepiesārņotu, ar barības vielām samērā nabadzīgu ezeru.

Lieguma mežu floru veido biotopiem raksturīgas plaši sastopamas augu sugas. Slapajos priežu mežos starp sīkkrūmiem purva vaivariņu *Ledum palustre* un sila virsi *Calluna vulgaris* lielā skaitā aug smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia*, Fuksa dzegužpirkstīte *Dactylorhiza fuchsii*, asinssarkanā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza cruenta*. Lielākais augu valsts retums ir mežos augošā trejziedu madara *Galium triflorum*.

Dabas liegumā konstatētas 13 retas sugas, kas ierakstītas Latvijas Sarkanajā grāmatā (Andrušaitis, 2003). No tām 12 augu sugas iekļautas īpaši aizsargājamo augu sugu sarakstā. Par īpašiem augu valsts retumiem uzskatāmas 7 sugas (Fatāre, 1992). Informācija par liegumā konstatētajām reto un aizsargājamo augu sugām un to aizsardzības statusu apkopota 1. kartē un 2.1 tabulā pielikumā.

Sūnas. Baltezera sūnu flora pētīta EMERALD projekta laikā, izvērtējot teritoriju atbilstību iekļaušanai NATURA 2000 tīklā. Dominē bagātiem zāļu purviem raksturīgas sūnu sugas atrotītā sirpjslāpveida *Drepanocladus revolvens*, parastā dižsirpe *Scorpidium scorpioides*, starainā atskabardze *Campylopus stellatum* un lielā samtīte *Bryum pseudotriquetrum*. Vēl konstatētas adiantu spārnene *Fissidens adinathoides*, taukā bezdzīslene *Aneura pinguis*, spīdīgā tūbaine *Tomentypnum nitens*. Atrasta reta sūnu suga – melnējošā sīkvācelīte *Catocopium nigratum*, kas iekļauta īpaši aizsargājamu sūnu sugu sarakstā (L.Salmiņas pers. ziņoj.).

Lai arī sēņu sugu daudzveidība liegumā nav īpaši pētīta, jāatzīmē īpaši aizsargājamās un Latvijas sarkanajā grāmatā (Vimba&Piterāns, 1996) 2. kategorijā ierakstītas retas sēņu sugas rūsganās zemeszvaigznes *Geastrum rufescens* atradums 2004. gada pētījumu laikā. Ezera austrumu krasta mežos atrada vairāk kā 20 šīs sēnes iepriekšējā gada auglīkmeņu (1.karte pielikumā).

1.4.2. Fauna

Ziņu par agrākiem faunistiskiem pētījumiem liegumā nav. Ņemot vērā teritorijas izveidošanas un aizsardzības mērķi – retus biotopus un retas augu sugas, plāna izstrādes gaitā netika plānoti detalizēti faunas pētījumi. Strādājot pie dabas aizsardzības plāna, iegūta fragmentāra informācija par liegumā sastopamajiem bezmugurkaulniekiem un putniem.

Lieguma **zīdītāju** faunu veido mežiem raksturīgas sugas, kas plaši sastopamas visā Latvijā. No lielajiem zīdītājiem tur nereti uzturas aļņi *Alces alces*, bet pastāvīgi novēroti staltbrieži *Cervus elaphus*, stirnas *Capreolus capreolus*, mežacūkas *Sus scrofa*. Liegumā dzīvo lapsas *Vulpes vulpes*, āpši *Meles meles*, meža caunas *Martes martes*, vāveres *Sciurus vulgaris*, pelēkie zaķi *Lepus europaeus*. Reizēm lieguma mežos iekļūst vilki *Canis lupus* (I.Veldres pers. ziņoj.). Ezerā un ar to saistītajos novadgrāvjos mīt bebbri *Castor fiber*.

Zivsaimniecības institūts ezerā nav veicis kontrolzveju, tāpēc nav dokumentētas informācijas par **zivju** faunas daudzveidību. Raksturīgas bieži sastopamas sugas: parastās līdakas *Esox lucius*, asari *Perca fluviatilis*, zeltainās karūsas *Carassius carassius*, plauži *Abramis brama*, raudas *Rutilus rutilus*, līņi *Tinca tinca*, vīķes *Alburnus alburnus* (M. Viniarska pers. ziņoj.).

Bezmugurkaulnieku fauna. Bezmugurkaulnieku faunas pētījumi lieguma teritorijā notika 2004. gada vasarā. Bezmugurkaulnieku sugu sastāvs ir daudzveidīgs. Sastopamas dažādas skrejvaboļu, spāru un tauriņu sugas. Teritorijas apsekošanas laikā ezera krastos ir konstatētas 4 bezmugurkaulnieku sugas, kuras ir iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā (Spuris, 1998): brūnganā plankumspāre *Epiteca bimaculata*, ugunsspāre *Pyrrhosoma nymphula*, apšu raibenis *Limenitis populia* un ezerā mītošā Pallasa sānpelde *Pallasea quadrispinosa*. Īpaši aizsargājamo sugu sarakstā iekļautas 3 liegumā konstatētās bezmugurkaulnieku sugas – iepriekš minētas apšu raibenis un Pallasa sānpelde, kā arī gāršas samtenis *Lopinga achine*. Abas tauriņu sugas konstatētas lieguma teritorijā esošajās stīgās un to malās uz lielo koku stumbriem. Retāk sastopamā suga ir Pallasa sānpelde, kas raksturīga oligotrofiem ezeriem ar zemu ūdens temperatūru un augstu skābekļa saturu.

Putnu fauna. Lai noskaidrotu dabas liegumā sastopamās putnu sugas, 2004. gadā to apmeklēja divas reizes – 24. maijā, kad konstatēja 14 sugas (2.4. tabula pielikumā) un 14. jūlijā, kad konstatēja 33 sugas (2.5. tabula pielikumā). Pavisam konstatētas 39 putnu sugas, no kurām četras ir tikai novērotas: zivju gārnis *Ardea cinerea*, paugurknābja gulbis *Cygnus olor*, zivjērglis *Pandion haliaetus* un egļu krustknābis *Loxia curvirostra*, bet 35 uzskatāmas par liegumā ligzdojošām sugām (2.2. tabula pielikumā).

No konstatētajām 39 sugām piecas ir īpaši aizsargājamas (2.3. tabula pielikumā) un ir iekļautas arī Latvijas Republikas Ministru Kabineta 2001. g. 13. marta noteikumos Nr. 117. par zaudējumu atlīdzību, ja šīm sugām nodarīts kaitējums: zivjērglis (1. pielikumā – pirmās grupas īpaši aizsargājamās sugas), pelēkā dzilna *Picus canus* (2. pielikumā – otrās grupas īpaši aizsargājamās sugas), melnā dzilna *Dryocopus martius*, mazais mušķērājs *Ficedula parva* un brūnā čakste *Lanius collurio* (3. pielikumā – trešās grupas īpaši aizsargājamās sugas). Vienai no šīm sugām – zivjērglim, saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru Kabineta 2001. gada 30. janvāra 45. noteikumu 2. pielikumu ir paredzēts izveidot mikroliegumu. Šī putnu suga ir iekļauta Latvijas Sarkanajā grāmatā (Andrušaitis, 2000).

Četras no konstatētajām īpaši aizsargājamo putnu sugām ligzdo Baltezera purva dabas liegumā vai arī liegumā atrodams tām piemērots ligzdošanas biotops, bet piektajai – zivjērglim Baltezers ir barošanās vieta.

Visas četras liegumā potenciāli ligzdojošās aizsargājamās putnu sugas ir Latvijā samērā bieži sastopamas. Melnajai un pelēkajai dzilnai nepieciešami meži, kuros ir saglabājušies nokaltuši un pusaltuši koki. Brūnajai čakstei un mazajam mušķērājam lieguma teritorijā piemērots biotops atrodams Baltezera krastā.

Zivjērglis, kuŗš novērots barojamies Baltezerā, visticamāk ligzdo Baltezera purva tuvumā zināmajā ligzdā (Z. Jansones pers. ziņoj.).

1.4.3. Biotopi

Dabas liegums atrodas Rietumlatvijas ģeobotāniskajā rajonā. Šai rajonā raksturīgs liels lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvars (~ 65%). Vairāk kā pusi no rajona mežiem veido egļu meži, kas izauguši agrāko platlapju – egļu un platlapju mežu vietā. Nelieli platlapju meža fragmenti saglabājušies pauguru stāvākajās nogāzēs un upju ielejās uz bagātām velēnu karbonātaugsnēm. Starppauguru ieplakās un ezeru krastos sastopami purvu biotopi (Kabucis, 1997).

Liegumā nozīmīgākie ir purvu un ezera saldūdens biotopi. Tie galvenokārt atšķirīgās floristiskās struktūras dēļ ir savdabīgi un ģeobotāniskajam rajonam netipiski. Lieguma biotopi

attēloti 2. kartē pielikumā. Tajā nav attēloti moziķveidā sastopamie Baltzezers virsūdens, peldlapu un iegrimušo augu biotopi.

Baltezers purva centrālajā daļā sastopams pārejas purvs ar Alpu mazmeldru *Trichopogon alpinum* (G.2.5.¹). Tas kopumā aizņem gandrīz 27 hektārus. Tomēr pat purva centrālajai daļai ir raksturīga biotopu mozaika, kur redzamas ieplakas un purvainu priežu mežu – purvāju fragmenti (F.2.1.4.).

Baltezeram raksturīga samērā plaša virsūdens augāja josla (C.2.1.), ko veido galvenokārt niedres *Phragmites australis* audzes (C.2.1.5.) un ļoti plaša (līdz 3,0 – 3,5 m dziļumam) iegrimušā augāja josla, kurā dominē mieturaļģes *Chara sp.* un *Nitella sp.* (C.2.4.14.). Vietām nelielas platības aizņem vairāki virsūdens augāja biotopi, veidojot biotopu mozaiku, kurā sastopamas arī ezera meldra *Scirpus lacustris* (C.2.1.6.), uzpūstā grīšļa *Carex rostrata* (C.2.1.1.), upes kosas *Equisetum fluviatile* (C.2.1.8.), trejlapu puplakša *Menyanthes trifoliata* (C.2.1.13.), vienkāršās ežgalvītes *Sparganium emersum* (C.2.1.10.) audzes.

Peldlapu augājs (C.2.3.), ko veido peldošās glīvenes *Potamogeton natans* (C.2.3.5.), ūdensrozēs *Nymphaea sp.* (C.2.3.3.) un abinieku sūrenes *Polygonum amphibium* audzes (C.2.3.4.), pārsvarā ir fragmentārs, katrs biotops aizņem nelielu platību. Labāk tas izveidojies purvainajā ezera dienvidu piekrastē.

Iegrimušo augāju (C.2.4.) veido arī vārpainās daudzlapas *Myriophyllum spicatum* (C.2.4.7.), mieturu daudzlapas *Myriophyllum verticillatum* (C.2.4.8.), kā arī vairāku glīveņu sugu: spožās glīvenes *Potamogeton lucens* (C.2.4.1.), skaujošās glīvenes *P. perfoliatus* (C.2.4.2.) un zālainās glīvenes *P. gramineum* (C.2.4.5.) audzes, apaļlapu ūdensgundegas *Batrachium circinatum* un sūnas sirpjlapas *Drepanocladus sp.* paklāji (C.2.4.16.).

Ezera austrumu piekrastē apmēram 1,7 ha lielā platībā izveidojies ļoti rets un izzūdošs piegrunts ūdensaugu veidots biotops – ezereņu audzes ezeros (C.2.5.1.).

Meži. Lieguma teritorijas sauszemes pārējo daļu klāj galvenokārt dažādi slapju un purvainu mežu biotopi. Meža biotopu kartēšanai un klasifikācijai izmantots mežaudžu plāns (3. karte pielikumā). Dominē skujkoku meži. No tiem lielākās platības klātas ar priežu niedrājiem (F.2.1.5.), kuri aizņem 56,6 hektārus. Arī nosusinātie priežu meži – priežu šaurlapu kūdreņi sastopami lielās platības un kopumā aizņem 29,6 hektārus. Daudzviet tos aizstājuši sekundāri bērzu meži. Bērzu vēri (F.1.3.2.) klāj 10,5 hektārus.

Liegumā 2004. gada jūnijā dabā apsekotas un izvērtētas mežaudzes, lai noteiktu to atbilstību **dabisko meža biotopu** (turpmāk DMB) kritērijiem (Lārmanis u.c., 2000), kā arī pieļaujamo vai vēlamo saimniecisko darbību tajos. Apsekošanas rezultātā par DMB atzīti:

228. kv. 8. nog. (0,6 ha);

228. kv. 12. nog. (2,2 ha);

235. kv. 1. nog. (0,3 ha).

Galvenā vērtība 235. kvartāla 1. nogabala DMB ir relatīvi resni nokaltušie, kalstošie, kā arī dzīvie priežu zari, kas ir dzīvesvieta vairākām speciālajām biotopu sugām. Bioloģiskās vērtības 228. kvartāla 8. un 12. nogabala esošā DMB saistītas ar stabilo mikroklimatu, koku, arī kritalu, nepārtrauktību, par ko liecina lielais indikatorsugu īpatsvars un epifītisko sūnu segas novietojums augstu uz koku stumbriem. Konstatētas šādas sūnas – DMB indikatorsugas: tievā gludlape *Homalia trichomanoïdes*, īssetas nekera *Neckera pennata*, kā arī vārpstīngliemežu *Clausiliidae* dzimtas īpatņi.

Pētījumu laikā ir konstatētas arī tādas mežaudzes, kuras neatbilst DMB kritērijiem, bet tomēr ir bioloģiski vērtīgas, jo kalpo par aizsargjoslu ap ezeru un purvu. (4. karte un 2.6. tabula pielikumā). Tajās sastopami tādi DMB atslēgas elementi, kā nokaltuši koki, stubeņi, kritusi koksne ar un bez mizas, audzēs ir augsts gaisa mitrums un daļa mežaudžu aug uz mitras (lielākā daļa uz nosusinātas) kūdras un minerālaugsnes. Mirušo koksni veido dažādas koku sugas (apse, bērzs, egle, baltalksnis, melnalksnis), tā pārstāvēta vairākās sadalīšanās pakāpēs, tomēr pārsvarā tā ir mazu dimensiju. Konstatētas vairākas indikatorsugas: sūnas

¹ Kods Latvijas biotopu klasifikatorā (Kabucis, 2001)

tievā gludlape *Homalia trichomanoides* (227. kv. 3. nog., 228. kv. 13. nog.) un īssetas nekera *Neckera pennata* (227. kv. 3. nog., 228. kv. 13. nog., 236. kv. 2., 4. nog.), vāleņu dzimtas sēne *Clavicornia pyxidata* (237. kv. 1. nog.), sēne *Phellinus populicola* (229. kv. 15. nog.), kā arī vārpstiņgliemežu *Clausilidae* dzimtas īpatņi (228. kv. 17. nog., 229. kv. 15. nog.).

Lieguma teritorijā konstatēti četri **ES aizsargājami biotopi** (5. karte pielikumā):

1. Mezotrofas ūdenstilpes ar bentisku mieturaļģu augāju (3140²) (32,9 ha);
2. Oligotrofu līdz mezotrofu augu sabiedrības minerālvielā nabadzīgās ūdenstilpnēs un to krastmalās (3130) (1,7 ha);
3. Pārejas purvi un slīkšņas (7140) (26,9 ha);
4. Purvaini meži (91D0) (11,6 ha).

1.5. TERITORIJAS SOCIĀLEKONOMISKAIS RAKSTUROJUMS

1.5.1. Demogrāfiskā analīze (iedzīvotāji, nodarbinātība)

Dabas lieguma teritorijā apdzīvotu vietu nav. Tuvākās apdzīvotās vietas ir atrodas dažu kilometru (gaisa līnijā) attālumā: Kaulači – 2 km uz ziemeļiem, Pilsblīdene – 3 km uz ziemeļaustrumiem, Brocēni – 3 km uz rietumiem. Pa ceļiem vismazākais attālums ir no Brocēniem – apmēram 6 km. Kaulači un Pilsblīdene ir nelielas apdzīvotas vietas ar dažiem desmitiem iedzīvotāju. Brocēnos ir aptuveni 3200 iedzīvotāju. Tuvākā viensēta "Jēriņi" – agrākā mežsarga māja – ir apmēram 500m uz rietumiem. Patlaban tās apkaimē lauksaimnieciskā darbība nenotiek. Tuvāko zemnieku saimniecību, kurās nodarbojas ar lauksaimniecību, tūrumi atrodas 1 km – 1,5 km attālumā.

Lieguma apmeklētāji ir makšķernieki, kā arī mednieki, ogotāji un sēņotāji galvenokārt no apkārtējo Remtes un Blīdenes pagastu tuvākajām mājām, kā arī no netālās Brocēnu pilsētas.

1.5.2. Teritorijas izmantošanas veidi

Lieguma teritoriju aizņem purvs, ezers un meži, galvenokārt slapjie.

Senāk purvs meliorēts un tajā nelielos apjomos apkaimes zemes īpašnieki ieguva kūdru. Pēc 2. Pasaules kara kūdras rakšana purvā nav atjaunojusies. Grāvji, kas šķērso purvu nav tīrīti un atjaunoti.

Arī meži ir nosusināti un tajos notikusi intensīva koksnes ieguve. Lieguma dienvidu daļā nesen iztīrīts grāvis, kura atbērtne nav nolīdzināta. Lieguma mežos pēc tā izveidošanas saimnieciskā darbība ir pārtraukta. Lieguma teritoriju izmanto tikai aktīvai atpūtai – medībām un makšķerēšanai, ogošanai un sēņošanai. Ezera austrumu krastā esošo lauci izmanto par atpūtas vietu un peldvietu.

Liegumam ar autotransportu vistuvāk var nokļūt pa nesen izbūvētu meža ceļu, kas paralēli lieguma robežai to aptver no trim pusēm – rietumiem, ziemeļiem un austrumiem.

² Kods ES Biotopu direktīvas pielikumā (Kabucis, 2004)

1.6. INFORMĀCIJAS AVOTI

Literatūras saraksts

- [Anonīms]. 1962. *Latvijas PSR Kūdras fonds pēc izpētes datiem uz 1962. g. 1. janvāri.* Jelgava, Latvijas hidrotehnikas un meliorācijas zinātniski pētnieciskais institūts, 856 lpp.
- [Anonīms]. 1980. *Latvijas PSR Kūdras fonds uz 1980. gada 1. janvāri.* Rīga, Latvijas valsts meliorācijas un projektēšanas institūts, 716 lpp.
- Andrušaitis G.** (red.) 2000. *Latvijas sarkanā grāmata. 6. Putni un zīdītāji.* Rīga, LU Bioloģijas institūts, 274 lpp..
- Andrušaitis G.** (red.) 2003. *Latvijas sarkanā grāmata. 3. Vaskulārie augi.* Rīga, LU Bioloģijas institūts, 691 lpp..
- Fatare I.** 1992. *Latvijas floras komponentu izplatības analīze un tās nozīme augu sugu aizsardzības koncepcijas izstrādāšanā 3.* Rīga: LR Vides aizsardzības komiteja, 258 lpp.
- Galeniece M.** 1960. Dažu Kurzemes purvu stratigrāfija un ģenēze. Grām. *Latvijas PSR veģetācija, III*, Rīga, LPSR ZA, 21. – 40. lpp.
- Kabucis I.** 1997. Rietumlatvijas ģeobotāniskais rajons. *Latvijas daba. 4.*, Rīga, Preses nams, 248. lpp..
- Kabucis I.** (red.) 2000. *Biotopu rokasgrāmata.* Rīga, LDF, 160 lpp.
- Kabucis I.** (red.) 2001. *Latvijas biotopi.* Klasifikators. Rīga, LDF, 96 lpp.
- Lācis A.** *Rietumlatvijas kūdras resursi.* Rīga, VĢD, 1996., 43 lpp.
- Lārmanis V., Priedītis N., Rudzīte M.** 2000. *Mežaudžu atslēgas biotopu rokasgrāmata.* Rīga, Valsts Meža dienests: 127 lpp.
- Placēna B.** 1994. Baltezers. *Latvijas daba. 1.*, Rīga, 112.lpp.
- Račinska I.** 2002. *Rokasgrāmata īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādātājiem.* Rīga, Ulma, 96 lpp..
- Spuris Z.** 1998. *Latvijas sarkanā grāmata. 4. Bezmugurkaulnieki.* Rīga, LU Bioloģijas institūts, 388 lpp..
- Strautnieks I.** 1998. Saldus pauguraine. *Latvijas daba. 5.*, Rīga, Preses nams, 39.- 40. lpp..
- Vimba E., Piterāns A.** 1996. *Latvijas sarkanā grāmata. 1. Sēne un ķērpji.* Rīga, LU Bioloģijas institūts, 202 lpp..

Nepublicēti materiāli

- Alksnītis R.** *Pārskats par ezeru sapropeļu atradņu meklēšanas darbiem Talsu, Tukuma, Kuldīgas, Saldus un Dobeles rajonos.* SIA "Ģeo-Konsultants" Rīga, 1996., VĢF Nr.11508.
- Projekta "Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu" lauka darba anketas.* Projekta norises laiks 2001-2003. gads, izpildītājs Latvijas Dabas fonds un Latvijas Ornitologu biedrība, finansētājs DANCEE.
- Лацис А., Клепацкая В. и др.** *Отчет о поисках месторождений торфа и ревизии торфяных ресурсов Салдусского района.* Латвийское Управление геологии, 1985, VĢF Nr. 10213.

Interneta adreses

BO VSIA "Latvijas Vēstnesis" portāls – www.likumi.lv

Bezpeļņas sabiedrības "Latvijas ezeri" vortāls – www.ezeri.lv

Dabas aizsardzības pārvaldes interneta mājas lapa – www.dap.gov.lv

Latvijas vides aģentūras interneta mājas lapa – www.lva.gov.lv

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas interneta mājas lapa - <http://www.rapl.gov.lv>

Valsts akciju sabiedrības "Latvijas Valsts meži" interneta mājas lapa – www.lvm.lv

Valsts meža dienesta interneta mājas lapa – www.vmd.gov.lv

Vides ministrijas interneta mājas lapa - www.vidm.gov.lv

2. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS

2.1. TERITORIJA KĀ VIENOTA DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA UN TO IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

Liegumu veido Baltezers, Baltezers purvs un to ietverošie meži. Veidojas kompakts dabas komplekss ar salīdzinoši lielu biotopu daudzveidību nelielā platībā. Interesanto biotopu un reto augu sugu dēļ liegumam ir būtiska nozīme bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā ne tikai Kurzemē, bet arī visas valsts mērogā. Liegums iekļauts Latvijas oficiālajā priekšlikumā Eiropas Komisijai par Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju tīkla NATURA 2000 izveidošanu.

Galvenais teritorijas dabas vērtību ietekmējošais faktors pagātnē ir bijusi hidromeliorācija, kas ievērojami ietekmējusi mitruma režīmu purvā un slapjajos mežos ap ezeru un purvu. Mežus ietekmējusi mežsaimnieciskā darbība. Regulāras mežstrādes dēļ nav vecu mežaudžu, kā arī ir maz mežos ir bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgu struktūru. Tālākā pagātnē purva biotopus ietekmējusi kūdras ieguve.

2.2. BIOTOPI KĀ DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA, TO SOCIĀLEKONOMISKĀ VĒRTĪBA UN TOS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

2.2.1. Saldūdens

Dabas aizsardzības vērtība

Baltezers ir viens no diviem dabas kompleksiem, kura dēļ ir izveidots dabas liegums "Baltezers purvs". Baltezers ir mezotrofs ezers ar lielu ūdens dzidrību. Viens no nedaudzajiem šāda tipa ezeriem ne tikai Kurzemē, bet arī visā Latvijā. Tas pielīdzināms ES sugu un biotopu direktīvas I pielikumā minētajam biotopam 3140. *Mezotrofās ūdenstilpes ar bentisku mieturaļģu augāju*. Šaura ezera austrumu piekrastes josla atbilst šīs direktīvas pielikumā iekļautajam biotopam 3130. *Oligotrofu līdz mezotrofu augu sabiedrības minerālvielā nabadzīgās ūdenstilpnēs un to krastmalās*. Abi šie biotopi ir ierakstīti Latvijā īpaši aizsargājamo biotopu sarakstā, jo ļoti reti sastopami biotopi un to aizņemtās platības samazinās.

Sociālekonomiskā vērtība

Ezerā ir nozīmīgi saldūdens krājumi – gandrīz 2 miljoni kubikmetru salīdzinoši tīra ūdens.

Ezerā ir sapropeļa krājumi (Alksnītis, 1996). Saimnieciskas nozīmes sapropeļa iegula konstatēta ezera ziemeļu galā 2 – 3,6 metru dziļumā. Tās platība ir 5,5 ha. Sapropeļa slāņa vidējais biezums iegulā ir 1,9 m. Iegulas augšdaļu veido organogēns-silikātu (organogēni mālaini), bet piegultnes daļu organogēns (dažādaļģu) sapropelis. Kopējie aprēķinātie sapropeļa krājumi ir 105 tūkst. m³ jeb 33 tūkst. t pie nosacītā mitruma 60 %. Sapropeļa iegula izpētīta atbilstoši prognožu (P) kategorijai.

Ūdeņus izmanto atpūtai. Austrumu krastā ir neliela peldvieta, ko izmanto tuvāko māju iemītnieki. Tā kā tuvākās viensētas ir salīdzinoši tālu – atrodas dažu kilometru attālumā, tad peldvietas izmantošanas intensitāte nav augsta. Ar autotransportu pie ezera var piebraukt tikai sausā laikā ar apvidus mašīnām, tāpēc lielākoties tas sasniedzams tikai kājām. Pēc meža ceļa izbūves, tam var piebraukt ievērojami tuvāk nekā līdz tam. Tāpēc kopējais apmeklētāju skaits tomēr ir ievērojami palielinājies. Biežāk ezeru izmanto makšķerēšanai. Galvenokārt no Brocēniem, arī tālākām vietām (Saldus, Remtes). Pie peldvietas nelielo lauci izmanto

ugunskuru kurināšanai un par vietu telšu celšanai. Zivju resursi nav novērtēti un nav izstrādāts ezera apsaimniekošanas plāns. Ezers ir būtiska lieguma ainavas sastāvdaļa.

Ietekmējošie faktori

Ūdens līmeni netieši ietekmējusi ezera apkaimes plaša mēroga nosusināšana, izmainot dabisko ūdens noteci. Agrākā strauta izteka meliorācijas darbu laikā iztaisnota un padziļināta. Tagad bebru aizsprosts uz tā jau vairākus gadus sekmējis ūdens līmeņa paaugstināšanos ezerā. Taču tas nav izraisījis būtiskas ezera biotopu kvalitātes izmaiņas. Lielāka nozīme bijusi ezera dabisko ieteku regulēšanai. Šādi pasākumi paātrina organisko vielu noplūdi un līdz ar to sekmē ezera eitrofikāciju. Iespējams tas veicināja plašākas virsūdens un peldlapu joslas izveidošanos ezera piekrastē. Tomēr acīmredzamas izmaiņas ezera biotopos ieteku regulēšana nav izraisījusi. Pēdējos gados arī šajos grāvjos vērojama bebru darbība, kas nākotnē var neitralizēt cilvēka ietekmi uz apkaimes hidroloģisko režīmu un tādējādi arī uz ezera biotopu kvalitāti.

Kailcirtes ezera apkaimē netieši ietekmē hidroloģisko režīmu un līdz ar to sekmē eitrofikāciju. Ezera biotopi nav apdraudēti. Nākotnē tos var apdraudēt pārāk liels atpūtnieku skaits.

2.2.2. Meži

Dabas aizsardzības vērtība

Lieguma teritorijā ietilpstošā mežaudzes palielina teritorijas bioloģisko daudzveidību. Tās veido bioloģiski un ekoloģiski nepieciešamu buferjoslu ap ezeru un purvu. Tādējādi meža josla nodrošina lieguma teritorijas integritāti – tās kā vienota dabas kompleksa eksistenci. Meži regulē noteci un tādējādi palēnina organisko vielu noteci uz purvu un ezeru. Tie palēnina dabisko, kā arī cilvēka darbības veicināto eitrofikācijas procesu norisi jutīgajos purva un ezera biotopos. Līdz ar to ezeru un purvu ietverošie meži palīdz saglabāties to biotopu ekoloģiskajai un bioloģiskajai kvalitātei.

Lielākā daļa mežaudžu ir jaunas, vienāda vecuma audzes, veidojušās pēc kailcirtēm vai izlases cirtēm. To sugu sastāvu ietekmējusi plašas apkaimes liela mēroga nosusināšana. Mežaudzes kalpo par mājvietu tipiskām meža augu un dzīvnieku sabiedrību. Sugu sastāvs ir raksturīgs attiecīgajam biotopam un apsaimniekošanas veidam. Visā meža masīvā, kurā atrodas dabas liegums, ir konstatēti tikai atsevišķi DMB, no kuriem tikai viens tieši piekļaujas dabas liegumam, bet pārējie atrodas vairāk kā 0,8 km attālumā no dabas lieguma ārējās robežas. Tāpēc liegumā esošajiem DMB ir īpaši svarīga loma dabas daudzveidība saglabāšanā. Lai gan liegumā konstatēto DMB vērtība ir zema, tie aizņem nelielu platību un tajos ir salīdzinoši maz dabiskā meža struktūru un indikatorsugu, kā arī nav konstatēta neviena speciālā biotopu suga, tomēr tie sekmēs indikatorsugu izplatīšanos lieguma mežos.

Sociālekonomiskā vērtība

Visi lieguma meži ir valsts īpašumā. Meža sociālekonomisko vērtību nosaka tā koksnes krāja. Slapjos mežos koksnes pieaugums ir lēnāks un kopējā mežaudzes koksnes produktivitāte ir zemāka. Lai palielinātu meža ekonomisko vērtību un atvieglotu tā apsaimniekošanu, pagājušā gadsimta otrajā pusē veikta šo mežu nosusināšana. Pirms dažiem gadiem cauri meža masīvam apkārt ezeram un paralēli lieguma robežai (150 m – 500 m attālumā no tās) izbūvēts ceļš, kas būtiski atvieglo mežsaimniecisko darbību lieguma

apkaimes mežos. Liegums atrodas lielākā saimnieciski izmantotu mežu masīvā, kurā mežsaimnieciskā darbība turpinās.

Neatsverama ir meža ekoloģiskā loma.

Ietekmējošie faktori

Meža biotopu struktūru iepriekšējās desmitgadēs ietekmējusi meža zemju nosusināšana un mežsaimnieciskā darbība. Īpaši dzīvnieku sugu izplatību un vairošanos ietekmē mežsaimnieciskā darbība apkaimē. Lielāks traucējums ir raksturīgs pēc ceļa izbūvēšanas, kad kļuvis vieglāk apmeklēt gan mežu, gan ezeru. Taču intensīvākais mežu un ezera apmeklēšanas laiks nesakrīt ar putnu ligzdošanas laiku.

2.2.3. Purvi

Dabas aizsardzības vērtība

Purvs tāpat kā ezers ir nozīmīgākais lieguma dabas komplekss, kura saglabāšanai liegums ir izveidots. Purvs atbilst ES sugu un biotopu direktīvas "Par dabīgo biotopu, savvaļas augu un dzīvnieku sugu aizsardzību" I pielikumā iekļautajam biotopam *7140 Pārejas purvi un slīkšņas*. Austrumkursas augstienē salīdzinoši maz ir nenosusinātu, mazskartu mitrāju. Daudzi dabas rajonam tipiskie zemie purvi ir nosusināti, visā to platībā vai kādā daļā iegūta kūdra. Saglabājušies purvi lielākoties ir augstie purvi. Baltezera purva pārejas purvam raksturīgie biotopi ir nozīmīga dabas vērtība visa Kurzemes ģeobotāniskā rajona mērogā.

Sociālekonomiskā vērtība

Pēc Valsts ģeoloģijas dienestā (VĢD) 1985. gadā iegūtās informācijas (Лайцис, 1985), izvērtēti purva kūdras resursi (Kūdras fonda nr. 578, VĢD datu bāzes nr. 11377.). Purva kūdras iegulu kopējā platība ir 190 ha, bet platība rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0,9 m) robežās – 106 ha. Baltezera purvu veido augstā un pārejas tipa kūdras iegulas, kuru platības rūpnieciski izmantojamā dziļuma robežās attiecīgi ir 85 ha un 21 ha. Augstā tipa iegulas maksimālais dziļums ir 3,1 m, vidējais – 1,84 m, savukārt pārejas tipa iegulas maksimālais dziļums – 1,8 m, vidējais – 1,15 m. Sapropēja slāņa biezums, vietā kur tas fiksēts, ir 0,6 m. Aprēķināti Baltezera purva kopējie kūdras krājumi un tie sastāda 1809 tūkst. m³ jeb 170 tūkst. t pie nosacītā kūdras mitruma 40 %. No tiem augstā tipa – 1570 tūkst. m³ jeb 129 tūkst. t, bet pārejas tipa – 239 tūkst. m³ jeb 41 tūkst. t. Izvērtējot Baltezera purva kūdras iegulu nozīmi jāsecina, ka tā platība sastāda aptuveni 1,75% no Saldus rajona kopējās purvu platības, bet tā kūdras krājumi veido aptuveni 0,6 % no rajona kopējiem kūdras resursiem. Brocēnu lauku teritorijas griezumā šie rādītāji attiecīgi ir 82 un 30 %. No kopējiem rajona augstā tipa kūdras resursiem Baltezera purvā arī ir koncentrēti 0,6 %, bet no pārejas kūdras resursiem – 4,2 %. Kūdras atradnei ir vietēja nozīme, jo tās kūdras krājumi rajonā, kurā izmantošanai sagatavots salīdzinoši liels skaits (8) atradņu, ir niecīgi. Vērtējot purva izmantošanas iespējas kūdras ieguvei, jāsecina, ka tam ir arī neliels (mazāks par 2 m) kūdras vidējais dziļums. Kūdras atradne ir ievērojama vienīgi ar to, ka augstā tipa iegulas daļu veido sfagnu kūdra ar ļoti mazu sadalīšanās pakāpi (vidēji 7 %). Jāatzīmē, ka šāda kūdra ir ļoti pieprasīta Rietumeiropā.

Ietekmējošie faktori

Ģeoloģijas dienesta veikto pētījumu laikā konstatēts, ka agrāk nelielos apjomos šajā purvā notikusi kūdras (gabalkūdras) ieguve. Tā veikta līdz 1940. gadam izmantojot roku darbu. Iegūtās kūdras apjomi nav noteikti.

Grāvju ierīkošana purvā notikusi līdz 2. Pasaules karam, jo 1949. gadā izdotajā 1 : 25 000 mēroga topogrāfiskajā kartē jau iezīmēti grāvji. Ļoti iespējams, ka grāvju rakšana saistīta ar kūdras ieguvi. Purva virsmas apūdeņotība kopumā ir zema, bet dažviet vidēja. Tā paaugstinās tikai purva daļā, kas piekļaujas ezeram.

Purva biotopi patlaban nav tieši apdraudēti. Pārejas purvam raksturīgos biotopus nākotnē var apdraudēt tālāka koku stāva veidošanās, taču hidroloģiskā režīma uzlabošanās, iespējams, būs pietiekama, lai šo procesu aizkavētu.

2. tabulā apkopota informācija par liegumā sastopamo biotopu dabiskumu un retumu Latvijā, tipiskumu reģionā un jutību pret antropogēnajiem faktoriem.

2.tabula.

Lieguma biotopu dabiskums un retums Latvijā, tipiskums reģionā un jutība pret antropogēnajiem faktoriem

Biotops	dabisks	rets	tipisks	jūtīgs
Saldūdeņi	3	3	3	3
Purvs	2	2	2	3
Meži	2	1	2	2

1 – nav/gandrīz nav

2 – samērā

3 – ļoti

2.3. SUGAS KĀ DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA, TO SOCIĀLEKONOMISKĀ VĒRTĪBA UN TĀS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

2.3.1 Flora

Dabas aizsardzības vērtība

Lieguma biotopos ir konstatētas vairākas ļoti retas aizsargājamas augu sugas. Nozīmīgākās ir ūdensauga gludsporu ezerenes *Isoetes lacustris* atradne Baltezerā un orhideju dzimtas auga mušu ofrīdas *Ophris insectifera* atradne Baltezera purvā, kā arī eksemplāriem bagātās trejziedu madaras *Galium triflorum* atradnes lieguma mežos. Gludsporu ezerene ir visā Latvijā rets un apdraudēts ūdensaugs, jo atradņu skaits samazinās ezeru piesārņošanas rezultātā. Lielākā daļa sugas atradņu ir Latvijas centrālajā daļā, bet Kurzemē zināmi tikai daži ezeri, kuros šī suga sastopama. Baltezerā konstatēta ļoti ierobežotā teritorijā, lai gan piemērots biotops klāj ievērojami lielāku platību. Mušu ofrīda ir ļoti reta suga, kura vēl Latvijā zināma tikai no divām atradnēm. Baltezera purvā izklaidus, galvenokārt tā ziemeļu daļā. Arī trejziedu madara ir rets augs, kurš līdz pagājušā gadsimta 90.-to gadu vidum bija atrasts tikai dažās vietās Ziemeļvidzemē, bet Kurzemē zināmas tikai 2 atradnes. Līdz ar to dabas liegums Baltezera purvs ir nozīmīga aizsargājama teritorija šo ļoti reto sugu genofonda saglabāšanai Latvijā.

Baltezera purva bagātā asinsarkanās dzegužpirkstītes *Dactylorhiza cruenta* atradne ir svarīga šīs sugas genofonda saglabāšanai visas valsts mērogā. Citas orhideju dzimtas sugas smaržīgās naktsvijoles *Platanthera bifolia* atradne arī ir eksemplāriem ļoti bagāta un nozīmīga šīs sugas aizsardzībai reģionālā mērogā.

Sēņu valsts daudzveidības saglabāšanai nozīmīga ir retās sugas rūsganās zemeszvaigznes *Gastrum rufescens* atradne lieguma mežos.

Sociālekonomiskā vērtība

Liegumā sastopamas vairākas augu sugas, kuru ogas plaši lieto uzturā. Liegumā iespējams lasīt mellenes, brūklenes, meža zemenes, dzērvenes, zilenes, lācenes, meža avenes. Šo savvaļas ogulāju resursi nav īpaši vērtēti. To krājumi subjektīvi vērtējami kā nelieli, jo neviena no minētajām sugām nav sastopama lielās un blīvās vienlaidus audzēs. Liegumā sastopami daži ārstniecības augi (purva vaivariņš, trejlapu puplaksis u.c.), kuru resursi nav īpaši vērtēti. Tie neveido lielas audzes, tāpēc to krājumi vērtējami kā nenozīmīgi. Lieguma mežos aug vairākas ēdamo sēņu sugas.

Ietekmējošie faktori

Lieguma floristisko struktūru un atsevišķu augu sugu izplatību pagātnē ietekmēja kūdras ieguve, meža un purva nosusināšanas darbi. Tā kā salīdzinoši pētījumi nav veikti, šo ietekmi grūti novērtēt. Kūdras ieguve bijusi nelielos apjomos, vismaz pēdējos piecdesmit gadus tā nav notikusi. Kūdras ieguve nav atstājusi acīmredzamas izmaiņas uz purva augu valsti. Nosusināšanas dēļ palielinājies priedes īpatsvars un, iespējams, samazinājies orhideju un citu gaismasprasīgo sugu īpatsvars augu sabiedrībās. Bebru darbības rezultātā hidroloģiskie apstākļi purva sugām ir uzlabojušies. Mušu ofrīdas populācija ir vitāla, eksemplāriem vidēji bagāta un vērtējama kā neapdraudēta.

Pēdējā desmitgadē lielākā ir mežsaimnieciskās darbības ietekme. Veiktās kailcirtes ir sekmējušas floristiskā sastāva būtisku izmaiņu konkrētajos nogabalos. Tur jauktiem un skujkoku mežiem raksturīgas sugas nomainījuši izcirtumu augi. Mežiem raksturīgā sugu sastāva un struktūras atjaunošanos ievērojami kavēs meža tehnikas sablīvētā augsne un izmainītais mikrolieljefs. Tas daļēji skāris arī mušu ofrīdas atradni priežu purvajos purva ziemeļdaļā, kur izcirstas platas piebraucamā ceļa joslas. Izcirtumos vietām sev neraksturīgā blīvumā savairojusies trejziedu madara. Tas sekmē šīs sugas sēkļu resursu atjaunošanos un saglabāšanos augsnes sēkļu bankā, kā arī veicina sugas izplatīšanos. Trejziedu madaras populācija ir eksemplāriem bagāta un vērtējama kā neapdraudēta.

Meliorācija un mežsaimniecisko pasākumu ietekmējuši ezera ūdens kvalitāti, sekmējot organisko vielu ieplūdi tajā un paātrinot dabiskos eitrofikācijas procesus. Līdz ar to veicinot virsūdens un peldlapu augāja joslu sugu savairošanos. Iespējams, ka agrāk gludsporu ezerenes audzes aizņēma lielākas platības, kuru sarukšanu izraisījusi eitrofikācija, bet peldvietā – nobradāšana un pastiprināta izskalošana peldētāju radītās viļņošanās dēļ. Gludsporu ezerenes populācija vērtējama kā ļoti apdraudēta.

2.3.2. Fauna

Dabas aizsardzības vērtība

Lieguma fauna ir nozīmīga tā bioloģiskās daudzveidības sastāvdaļa. Liegumā konstatētas vairākas Latvijas un ES mērogā retas, aizsargājamas putnu sugas. Tas kalpo par šo sugu barošanās un uzturēšanās vietu.

Tikpat nozīmīga ir arī lieguma bezmugurkaulnieku fauna – sugu skaita ziņā daudzveidīga, ar vairākām retām un aizsargājamām sugām.

Sociālekonomiskā vērtība

Lieguma teritorija iekļauta medību platībās. Tās nomā medību klubs "Blīdenes auri". No populārākajiem medījumiem dzīvniekiem liegumā konstatēts alnis, stirna, staltbriedis, meža cūka, pelēkais zaķis, bebrs. Ezera zivju resursu izmanto galvenokārt makšķernieki no

tuvākās apkaimes un Brocēniem. Visbiežāk makšķernieku lomos ir līdakas un asari. Zivju krājumus Zivsaimniecības pētniecības institūts nav apsekojis.

Ietekmējošie faktori

Bezmugurkalunieku faunu, galvenokārt augsnē un zemsedzē mītošas sugas, purvā un mežā ietekmējusi nosusināšana. Mežsaimniecisko pasākumu un mežistrādes dēļ maz ir sugu, kas saistītas ar veciem dabiskiem mežiem un tiem raksturīgām struktūrām: dobumainiem liela izmēra kokiem, sausokņiem, liela izmēra kritālām. Pēdējās desmitgadēs nozīmīgākais ietekmējošais faktors putniem un zīdītājiem ir traucējumi mežistrādes darbu gaitā. Traucējuma faktora intensitāte pieaugusi pēc jaunā meža ceļa izbūvēšanas. Dažkārt konstatēta maluzvejnieku darbība.

2.4. TERITORIJAS VĒRTĪBU APKOPOJUMS UN PRETNOSTATĪJUMS

Dabas vērtības	Sociālekonomiskās vērtības
Bioloģiski vērtīgas purva sabiedrības ar retām, aizsargājamām augu sugām, putnu barošanās un ligzdošanas vieta	Kūdras resursi.
Saldūdens biotopi – ļoti retas, jūtīgas un izzūdošas augu sugas atradne, zivju un ūdensputnu sugu dzīvotnes un barošanās vieta	Sapropēja krājumi; laba vieta atpūtai uz ūdens, makšķerēšanai, ainaviska vērtība.
Vērtīgas mežaudzes , kas veido ekoloģiski svarīgu aizsargjoslu un nodrošina lieguma integritāti	Koksnes krāja, iespēja atpūsties, skābekļa avots

Dabas resursu krājumi – kūdra, sapropelis un koksne ir salīdzinoši nelieli. Kūdras atradne nav ieguvei sagatavota, rūpnieciski izmantojamo kūdras resursu salīdzinoši maz, to ieguve varētu būt neekonomiska. Iezīmējas pretruna starp meža aizsargfunkciju, tā ekoloģiskās lomas un dabas aizsardzības vērtības pieaugumu nākotnē un koksnes resursu palielināšanos, pieaugot mežaudzes krājam.

Nākotnē var palielināties pretruna starp ezera bioloģisko vērtību un aizvien pieaugošo atpūtnieku skaitu, kas potenciāli var padraudēt tā sugas un biotopus.

3. TERITORIJAS SAGLABĀŠANAS MĒRĶI

3.1. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS IDEĀLAIS JEB ILGTERMIŅA MĒRĶIS

Saglabāt lieguma bioloģiskās vērtības, nodrošinot labvēlīgus apstākļus tipiskajām, retajām un aizsargājamām augu un dzīvnieku sugām, vienlaikus nodrošinot lieguma teritorijas izmantošanu atpūtai un izglītošanai.

Galvenās bioloģiskās vērtības, kas saglabājamās dabas liegumā "Baltezers purvs" ir pārejas purva biotopi Baltezers purvā, mezotrofu saldūdeņu biotopi Baltezerā, kā arī reto augu sugu mušu ofrīdas, gludsporu ezerenes un trejziedu madaras populācijas.

3.2. TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS ĪSTERMIŅA MĒRĶI PLĀNĀ APSKATĪTAJAM APSAIMNIEKOŠANAS PERIODAM

3.2.1. Nodrošināt labvēlīgā aizsardzības stāvokļa saglabāšanos Baltezerā un Baltezers purvā, samazinot cilvēka saimniecisko darbību to apkaimē, vienlaikus palielinot mežu bioloģisko vērtību.

3.2.2. Palielināt iedzīvotāju informētību par dabas liegumu un tā aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.

3.2.3. Nodrošināt noteiktu labiekārtojuma līmeni lieguma apmeklētājiem, vienlaicīgi saudzējot un saglabājot dabas vērtības.

3.2.4. Nodrošināt regulāru informāciju par vides kvalitāti, reto sugu populāciju un biotopu stāvokli.

4. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI

4.1. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI

Lieguma teritorijā ir veicami dažādi apsaimniekošanas pasākumi. Tie apkopoti 3. tabulā, bet to īss apraksts seko aiz tabulas. Tabulā ar cipariem 1 – 4 norādīta pasākuma prioritāte: mazākais (1) nozīmē visaugstāko prioritāti. Pasākumu izmaksas minētas orientējoši un var būtiski mainīties projekta izstrādes gaitā, izstrādājot tāmi, kā arī izvēloties izpildītāju. Monitoringa izmaksas atkarīgas no izstrādātās programmas, kurā norādīts paredzētais darba apjoms un regularitāte. Tāpat izmaksās ietilpst transporta izdevumi, laboratorijas analīžu izmaksas utml. Paredzams, ka lielākā daļa vai pat visi no monitoringa programmas pasākumiem nebūs jāveic katru gadu, bet ar intervālu no 3 līdz 5 gadiem.

3. tabula.

Apsaimniekošanas pasākumu plāns dabas liegumam "Baltezera purvs"

Mērķis	Pasākums	Laiks	Izmaksas	Koordinē	Prioritāte
3.2.1. Reto sugu un biotopu labvēlīgā aizsardzības stāvokļa saglabāšana visā lieguma teritorijā	1) Neiejaukšanās meža dabiskajos procesos;	2005.- 2015.	---	VAS	1
	2) Ceļa satiksmes zīmes "Iebraukt aizliegts" uzstādīšana uz piebraucamajiem ceļiem un stīgām;	2005.	100,00 Ls	VAS	1
3.2.2. Iedzīvotāju informēšana par dabas liegumu un tā aizsardzības un izmantošanas noteikumiem	1) Dabas lieguma robežu iezīmēšana dabā;	2005.	100,00 Ls	VAS	1
	2) Informācijas stendu izgatavošana un uzstādīšana;	2005.	500,00 Ls	VAS	2
	3) Informatīva bukleta izdošana;	2006.	750,00 Ls	VAS, pašvaldība, LDF	3
3.2.3. Noteikta labiekārtojuma līmeņa nodrošināšana lieguma apmeklētājiem	1) Labiekārtotas atpūtas vietas izveidošana;	2005.	400,00 Ls	VAS	2
	2) Atkritumu urnu izvešana;	Regulāri	200,00 Ls	VAS	1
	3) Tualetes uzstādīšana;	2006.	400,00 Ls	VAS	3
	4) Pastaigu takas izveidošana apkārt ezeram;	2007.	500,00 Ls	VAS	4
3.2.4. Regulārs informācijas par vides kvalitāti, reto sugu populāciju un biotopu stāvokli nodrošinājums	1) Ezera ūdens kvalitātes monitoringa programmas izstrāde	2006.	500,00 Ls	LVA	3
	2) Ūdens kvalitātes monitorings	no 2007.	(atkarībā no programmas)	LVA	3
	3) Reto augu sugu (mušu ofrīdas, gludsporu ezerenes, trejziedu madaras) populāciju monitoringa programmas izstrāde	2006.	500,00 Ls	LVA, LU, LDF	3
	4) Reto augu sugu monitorings	2006. no 2007.	(atkarībā no programmas)	LVA,	3

	5) Atpūtnieku intensitātes monitorings	no 2007.	(atkarībā no programmas)	LU, LDF VAS, LDF	3
--	--	----------	--------------------------	---------------------	---

LDF – Latvijas Dabas fonds
 LU – Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte
 RVP – reģionālā vides pārvalde
 VAS – Valsts akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži"
 LVA – Latvijas vides aģentūra

4.1.1. Reto sugu un biotopu labvēlīgā aizsardzības stāvokļa saglabāšana visā lieguma teritorijā

4.1.1.1. Neiejaukšanās meža dabiskajos procesos

Neveic nekādus meža apsaimniekošanas un atjaunošanas pasākumus visā lieguma teritorijā, ļaujot noritēt dabiskajiem procesiem meža ekosistēmās. Meža atjaunošanai sagatavotās cirsmas atstāj dabiskajiem meža atjaunošanās procesiem.

Koku ciršanas aizliegums vecākajās audzēs palielinās to bioloģisko vērtību: pieaugs dabiskam mežam raksturīgo struktūru īpatsvars un ar to saistīto sugu blīvums. Šis aizliegums samazinās dažādu traucējumu intensitāti liegumā, novērsīs cirsmu negatīvo ietekmi uz jutīgajiem, ar organiskajām vielām nabadzīgajiem ezera ūdens biotopiem, labvēlīgi ietekmēs hidroloģisko režīmu ezerā un purvā. Līdz ar to nodrošinās labvēlīga aizsardzības stāvokļa saglabāšanos tajos dabas kompleksos, kuru dabas vērtību saglabāšanai liegums ir izveidots – Baltezera purvā un Baltezerā. Tādejādi sekmēs arī lieguma kā vienotas ekoloģiskas sistēmas pastāvēšanu.

Dabiskie meža atjaunošanās procesi mazinās cilvēka ietekmi uz lieguma biotopiem un nākotnē palielināsies lieguma mežaudžu loma dabas daudzveidības saglabāšanā.

Pasākumam nav nepieciešami īpaši izdevumi. Tiks ietaupīti meža atjaunošanai un kopšanai paredzētie līdzekļi, kuru izlietošana šiem mērķiem būtu nelietderīga, jo dabas liegumos ir aizliegta galvenā un rekonstruktīvā cirte.

4.1.1.2. Ceļa satiksmes zīmes "Iebraukt aizliegts" uzstādīšana uz piebraucamajiem ceļiem un stīgām

Lai mazinātu traucējumu intensitāti un citu cilvēka ietekmi uz lieguma ekosistēmām, kā arī novērstu iebraukšanu lieguma teritorijā, paredzēts uzstādīt ceļa satiksmes zīmes "Iebraukt aizliegts". Lai arī liegumu nešķērso ceļi ar cieto segumu, tajā no meža masīvā izbūvētā ceļa dažkārt iebrauc ar apvidus mašīnām, izmantojot veco Baltezera ceļu un stigu starp 228. un 229. kvartālu, kā arī stigu starp 229. un 237. kvartālu. Zīmju izvietošanu saskaņo juridiskajos aktos paredzētajā kārtībā. Zīmes novieto pie nobrauktuvēm uz 228. un 229. kvartālu robežstīgu ceļa dienvidos, uz 229. un 237. kvartālu robežstīgu ceļa rietumos, kā arī pie nobrauktuves uz veco Baltezera ceļu ziemeļos no lieguma ceļa dienvidu pusē. Zīmju izvietošanai paredzētās vietas attēlotas 6. kartē.

Izmaksas veido zīmes un staba cena, uzstādīšanai nepieciešamai darbs (stundas) un ceļa izdevumi.

4.1.2. Iedzīvotāju informēšana par dabas liegumu un tā aizsardzības un izmantošanas noteikumiem

4.1.2.1. Dabas lieguma robežu iezīmēšana dabā

Uz stigām un takām, vietās, kur tās šķērso lieguma robežu, novieto MK noteikumos Nr. 415. "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" (22.07.2003.) paredzētās īpaši aizsargājamo teritoriju standarta robežzīmes. Lietderīgi uzstādīt vismaz 12 zīmes. Zīmes centralizēti sagatavo Dabas aizsardzības pārvalde un nodod reģionālajām struktūrām – šajā gadījumā Liepājas reģionālajai vides pārvaldei. Zīmju izvietojšanai paredzētās vietas attēlotas 6. kartē.

Izmaksas veido zīmes un stabiņu cena, uzstādīšanai nepieciešamais darbs (stundas), ceļa izdevumi.

4.1.2.2. Informācijas standu izgatavošana un uzstādīšana

Sagatavo un uzstāda divus informācijas standus "Dabas liegums "Baltezera purvs"". Vienu standu novieto pie nobrauktuves uz stigu starp 229. un 237. kvartālu vietā, kur ezera apmeklētāji visbiežāk atstāj automašīnas. Stands adresēts lieguma apmeklētājiem – makšķerniekiem, medniekiem, atpūtniekiem. Tā galvenais uzdevums – informēt par dabas liegumu, tā robežām un režīmu. Stendā ievieto vispārēju informāciju par dabas liegumu: teritorijas shematisku karti – plānu, izveidošanas gadu, platību, tajā ietvertajiem dabas kompleksiem (Baltezera purvu, Baltezeru, mežiem), kā arī par liegumā atļautajām un aizliegtajām darbībām. Kartē norāda arī ērtāko lieguma apskates maršrutu, tā garumu un grūtības pakāpi. Otru standu novieto atpūtas vietā – laucē pie ezera. Tā adresāts makšķernieki un atpūtnieki. Tajā ievieto vispārējo informāciju par liegumu: teritorijas shematisku karti – plānu, izveidošanas gadu, platību, kā arī īsu populārzinātnisku informāciju par Baltezeru un tā dabas vērtībām. Stendā norāda visā liegumā un konkrēti iekārtotajā atpūtas vietā atļauto un aizliegto. Kartē norāda ezera apskates maršrutu, tā garumu un grūtības pakāpi. Stendiem izstrādā vienotu dizainu. Tā teksta un ilustrāciju sagatavošanā iesaista dabas aizsardzības un bioloģijas speciālistus. Standu novietošanas vietas attēlotas 6. kartē.

Izmaksas veido stenda satura un teksta sagatavošanas (stundas/apjoms), ilustrāciju un kartes sagatavošanas (stundas/apjoms, materiāli), stenda dizaina izstrādes, planšetes izdrukāšanas izdevumi, rāmja un stabu materiālu cena un izgatavošanas izdevumi, kā arī uzstādīšanai paredzētais laiks (stundas) un ceļa izdevumi.

4.1.2.3. Informatīva bukleta izdošana

Sagatavo un izdod informatīvu bukletu "Dabas liegums "Baltezera purvs"". Buklets paredzēts, galvenokārt Brocēnu novada un tuvākās apkaimes iedzīvotājiem, lai informētu par liegumu, tā dabas vērtībām, kā arī lieguma režīmu. Bukletā ievieto populārzinātniski sagatavotu informāciju, iekļaujot oficiālos datus par liegumu: platību un izveidošanu. Bukletā iekļauj teritorijas karti – plānu, kurā norādīti apskates objekti un maršruti, kā arī infrastruktūras elementi. Bukleta tekstā sniedz īsu Baltezera purva un Baltezera ģeogrāfisko un ģeoloģisko raksturojumu, apraksta galvenos biotopus, interesantākās augu un dzīvnieku sugas. Tekstu papildina ar ilustrācijām, kas raksturo lieguma ainavas un bioloģiskās vērtības. Vēlams tekstā iekļaut arī vēsturisku informāciju par teritorijas izmantošanu. Bukleta teksta un ilustrāciju sagatavošanā iesaista bioloģijas speciālistus.

Izmaksas veido bukleta teksta uzrakstīšanas (stundas/apjoms), ilustrāciju un shematiska plāna sagatavošanas (stundas/apjoms, materiāli), kā arī rediģēšanas, salikšanas un iespiešanas izmaksas.

4.1.3. Noteikta labiekārtojuma līmeņa nodrošināšana lieguma apmeklētājiem

4.1.3.1. Labiekārtotas atpūtas vietas izveidošana

Laucē ezera austrumu krastā, kuru izmanto atpūtnieki, izveido labiekārtotu atpūtas vietu. Tajā norobežo ugunsкура vietas, kā arī izveido citus labiekārtojuma elementus (piem. galdu, solus, kā arī atkritumu urnu). To dizainu vēlams saskaņot ar informācijas stenda dizainu.

Izmaksas veido izmantoto materiālu cena, dizaina un projekta izstrādes, infrastruktūras elementu izgatavošanas izmaksas, kā arī izveidošanai nepieciešamais darbs (stundas) un ceļa izdevumi.

4.1.3.2. Atkritumu urnu izvešana

Pēc atpūtas vietas iekārtošanas un atkritumu urnas uzstādīšanas, organizē tās regulāru izvešanu. Regularitāti nosaka, atbilstoši nepieciešamībai, sekojot atpūtnieku apmeklējumu intensitātei.

Izmaksas veido transporta izdevumi un nepieciešamais darbs (stundas).

4.1.3.3. Tualetes uzstādīšana

Vadoties pēc novērojumiem par atpūtnieku skaitu un teritorijas apmeklējumu biežumu, lemj par nepieciešamību uzstādīt tualeti. To uzstāda, saskaņojot ar pašvaldību un atbildīgo vides aizsardzības institūciju.

Izmaksas veido izmantoto materiālu cena, dizaina un projekta izstrādes, infrastruktūras elementu izgatavošanas izmaksas, kā arī izveidošanai nepieciešamais darbs (stundas) un ceļa izdevumi.

4.1.3.4. Pastaigu takas izveidošana apkārt ezeram

Nav nepieciešams veidot īpašu takas segumu. Liegumu var apskatīt pa jau iemītām takām un kvartālu stīgām. Kartēs un plānos uz stendiem un bukletā jānorāda ieteicamais apskates maršruts, tā garums un grūtības pakāpe. Liegumu visērtāk apskatīt, sākot no meža ceļa, kas iet paralēli lieguma robežai, ietverot to no trim pusēm – rietumiem, ziemeļiem, austrumiem. Ieteicamais apskates maršruts sākas stigu krustpunktā, kur meža ceļš šķērso 229. un 237. kvartālu robežstīgu. To iezīmē informācijas stends. Var novietot arī norādi – Baltezers 0,7 km. Pa to ejot ezera virzienā, pie lieguma robežas, ko iezīmē īpaši aizsargājamo teritoriju standarta robežzīme, nogriežas uz dienvidiem pa veco Baltezera ceļu līdz nākamajai robežzīmei pie takas, kas aizved līdz ezera krastā esošajai laucei – atpūtas vietai. Ezera apskates taka iet apkārt ezeram. Tā ir 2,6 km gara makšķernieku iemīta taka pa lielākoties sausu un stingru ezera krasta valni. Šo maršrutu atbilstoša apģērbā un apavos var iziet arī bez īpašiem priekšdarbiem. Grūtības sagādā grāvju un strauta šķērsošana. Pirms tiltiņu – laipu uzlikšanas grūti pārvaramās vietas jānorāda kartē. Ieteicams pāri grāvjiem un strautam pārlikt koka laipas vai vienkāršus tiltiņus.

4.1.4. Regulārs informācijas par vides kvalitāti, reto sugu populāciju un biotopu stāvokli nodrošinājums

4.1.4.1. Ezera ūdens kvalitātes monitoringa programmas izstrāde

Atbilstoši Latvijas vides aģentūras pielietotajām metodēm un izmantojot tur uzkrāto pieredzi, izstrādā ezera ūdens kvalitātes monitoringa programmu. Tajā iekļauj ezera augu sabiedrībām un gludsporu ezerenei nepieciešamās vides kvalitāti raksturojošos fizikāli-ķīmiskos rādītājus (caurredzamību, biogēnu daudzumu). Monitoringa programmu izstrādā nozares speciālisti – hidrobiologi.

4.1.4.2. Ūdens kvalitātes monitorings

Īsteno izstrādāto monitoringa programmu, izmantojot tur ieteiktās metodes. Monitoringa programmu veic speciālisti – hidrobiologi.

4.1.4.3. Reto augu sugu (mušu ofrīdas, gludsporu ezerenes, trejziedu madaras) populāciju monitoringa programmas izstrāde

Atbilstoši Latvijas vides aģentūras ieteikumiem, izstrādā monitoringa programmu trim liegumā sastopamajām no dabas aizsardzības viedokļa nozīmīgākajām reto augu sugām mušu ofrīdai, gludsporu ezerenei un trejziedu madarai. Mušu ofrīdu vienlaikus izmanto par indikatoru pārejas purvu biotopu kvalitātes novērtējumam, sekojot atklāto platību dinamikai un sugas stāvoklim izcirstajos priežu purvāja un niedrāja fragmentos. Gludsporu ezerenes monitoringa programmā paredz atradņu kartēšanu, izmantojot zemūdens pētījumus, lai precīzi noteiktu sugas izplatību un novērtētu populācijas stāvokli. Trejziedu madaras monitoringa programmā paredz populācijas dinamikas novērojumus izcirtumos meža atjaunošanās procesu gaitā, kā arī populācijas dinamikas monitoringu meža biotopos, lai sekotu sugas stāvoklim dabisko meža attīstības procesu gaitā. Monitoringa programmu izstrādā nozares speciālisti – botāniķi.

4.1.4.4. Reto augu sugu (mušu ofrīdas, gludsporu ezerenes, trejziedu madaras) monitorings

Atbilstoši izstrādātajām trīs reto augu sugu monitoringa programmām veic mušu ofrīdas, gludsporu ezerenes un trejziedu madaras populāciju monitoringu. Monitoringu veic nozares speciālisti – botāniķi.

4.1.4.5. Atpūtnieku intensitātes monitorings

Izstrādā un veic atpūtnieku skaita novērojumus. Pēc Latvijas vides aģentūras ieteikumiem programmu izstrādā un ievieš vides aizsardzības vai mežsaimniecības speciālisti, vai arī pēc viņu ieteikumiem un VAS norādījumiem – lieguma apsaimniekotāju vai pašvaldības vadībā. Novērojumus izmanto, lai uzlabotu atpūtas vietas infrastruktūru, kā arī lemtu par pastaigu takas labiekārtošanas un attīrīšanas tālāku lietderību. Novērojumus var apvienot ar lieguma uzraudzību un dabas aizsardzības režīma ievērošanas kontroli.

5. ZONĒJUMS UN INDIVIDUĀLIE NOTEIKUMI

5.1. IETEICAMAIS TERITORIJAS ZONĒJUMS

Ņemot vērā teritorijas struktūru, biotopu stāvokli un to ietekmējošos faktorus, teritorijas zonējuma izveidošana ne bioloģisko, ne dabas aizsardzības apsvērumu dēļ, nav uzskatāma par nepieciešamu. Visā lieguma teritorija ir ar dabas lieguma režīmu atbilstoši vispārējiem un individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.

5.2. INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PROJEKTS

Sagatavots saskaņā ar likumu par "par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 17. panta 2. daļu.

1. Noteikumi nosaka dabas lieguma " Baltezera purvs" (turpmāk tekstā – liegums) individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību.
2. Lieguma teritorijā ir spēkā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, ja šajos noteikumos nav noteikts citādi.
3. Dabas lieguma teritorijā ir atļautas darbības, kas nav pretrunā ar dabas lieguma izveidošanas mērķiem un nerada draudus lieguma galveno dabas vērtību saglabāšanai:
 - 3.1. ogošana un sēņošana;
 - 3.2. peldēšanās;
 - 3.3. medības un makšķerēšana.
4. Dabas liegumā ir aizliegts:
 - 4.1. veikt mežsaimniecisko darbību, izņemot meža ugunsdrošības pasākumus un bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību) ciršanu un novākšanu;
 - 4.2. pārvietoties ar motorlaivām, ja tas nav nepieciešams lieguma apsaimniekošanai vai režīma nodrošināšanai;
 - 4.3. noplūkt, izraut vai vākt augus vai to daļas jebkurā attīstības stadijā, izņemot šo noteikumu 3.1. apakšpunktā minētās darbības;
 - 4.4. iznīcināt vai bojāt liegumā izvietotās visa veida informācijas zīmes un apzīmējumus, kā arī izveidotos infrastruktūras objektus.

6. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA

6.1. PLĀNA IEVIEŠANAS PRAKTISKIE ASPEKTI

Pānā paredzētos praktiskos pasākumus (4.1.1., 4.1.2., 4.1.3.) veic un koordinē Valsts akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" Dienvidkurzemes mežsaimniecība, sadarbojoties ar 3. tabulā minētajām valsts institūcijām un sabiedriskajām organizācijām. VAS LVM Dienvidkurzemes mežsaimniecība nodrošina neiejaukšanās režīmu mežaudzēs. Liepājas RVP, sadarbojoties ar DA pārvaldi, nodrošina VAS "LVM" ar nepieciešamajām lieguma robežu apzīmējošajām zīmēm.

Ar lieguma dabas vērtību monitoringu saistītos pasākumus (4.1.4.) organizē un koordinē atbildīgās dabas aizsardzības institūcijas (Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas vides aģentūra, sadarbojoties ar reģionālajām institūcijām, zinātniskajām iestādēm un sabiedriskajām zinātniskajām organizācijām).

6.2. PLĀNA ATJAUNOŠANA

Plāns izstrādāts desmit gadiem, no 2005.gada līdz 2015.gadam. Pēc tam nepieciešama plāna pārskatīšana un atjaunošana. Iespējama arī dabas aizsardzības plāna ātrāka atjaunošana, ja tas nepieciešams neparedzētu apstākļu dēļ vai pasliktinoties reto sugu vai biotopu labvēlīgam aizsardzības stāvoklim.

6.3. NEPIECIEŠAMIE GROZĪJUMI TERITORIJAS PLĀNOJUMOS

Brocēnu attīstības plānā dabas lieguma teritorija ietilpst dabas pamatnē, tāpēc grozījumi nav nepieciešami.

PIELIKUMI